ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA [*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,

sniegti 2011. gada 20. oktobrī[1]

1. Pamatlēmums 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā[2] (turpmāk tekstā — "Pamatlēmums") turpina izraisīt šaubas par tā interpretāciju, piemērojot tā noteikumus attiecībā uz īpaši neaizsargātiem cietušajiem, konkrētāk — nepilngadīgajiem. Pēc Tiesas pieņemtā sprieduma lietā *Pupino*[3] tiesa, kura šajā lietā uzdeva prejudiciālu jautājumu, atkal jautā par Pamatlēmuma 2., 3. un 8. panta piemērošanas jomu un tā saistību ar Itālijas kriminālprocesā paredzēto "īpašo pierādījumu pārbaudes procesu", saskaņā ar kuru ir atļauts veikt iepriekšēju pierādījumu pārbaudi pirmstiesas izmeklēšanas posmā, ja cietušais ir nepilngadīgs.

2. Konkrētāk, *Giudice per le indagini preliminari presso il Tribunale di Firenze* [Florences pirmās instances tiesas pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis] (turpmāk tekstā — "*GIP*") uzdod Tiesai divus jautājumus attiecībā uz minēto īpašo pierādījumu pārbaudes procesu regulējošo normu atbilstību Pamatlēmumam. Pirmā [jautājuma] mērķis ir noskaidrot, vai Itālijas tiesiskais regulējums, piešķirot vienīgi prokuroram un apsūdzētajam monopoltiesības rosināt īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu, atbilst Pamatlēmumam, ņemot vērā, ka prokuroram nav paredzēts pienākums īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu pat tad, ja to lūdz nepilngadīgs cietušais. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Pamatlēmums garantē nepilngadīgam cietušajam tiesības pārsūdzēt argumentētus prokurora lēmumus, pamatojoties uz kuriem tas iebilst pret īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu, kad to ir lūdzis nepilngadīgs cietušais.

I — Atbilstošās tiesību normas

A — *Savienības tiesības*

3. Pamatlēmums par cietušā statusu kriminālprocesā izveido aizsardzības sistēmu, kuras mērķis ir saskaņot minēto procesu regulējošās valsts tiesību normas. Šajā nolūkā

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmums (OV L 82, 1. lpp.).

3 — Tiesas 2005. gada 16. jūnija spriedums lietā C-105/03 *Pupino* (Krājums, I-5285. lpp.).

1. panta a) punktā "cietušā" jēdziens ir definēts šādi:

"a) "cietušais" ir fiziska persona, kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums".

4. 2. pantā ar nosaukumu "Cieņa un atzīšana" ir uzsvērta nepieciešamība nodrošināt īpašu režīmu sevišķi neaizsargātiem cietušajiem, nosakot:

"1. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušajiem būtu reāla un atbilstoša loma tās krimināltiesību sistēmā. Tā turpina pielikt visas pūles, lai nodrošinātu, ka pret cietušajiem procesa laikā izturas ar pienācīgu cieņu, un atzīst cietušo tiesības un likumīgās intereses, jo īpaši kriminālprocesā.

2. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā režīma, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem."

5. Cietušā tiesības liecināt ir viena no galvenajām iezīmēm, kas raksturo Pamatlēmumā noteikto statusu, nodrošinot arī samērīgu un procesa mērķiem atbilstošu režīmu, kas nepieļauj apgrūtinošas formalitātes. Šajā ziņā 3. pantā ir paredzēts šādi:

"*3. pants*

Liecināšana un pierādījumu iesniegšana

Dalībvalstis nodrošina, ka cietušais var liecināt kriminālprocesā un iesniegt pierādījumus.

Katra dalībvalsts veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās iestādes nopratina cietušos tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesam."

6. Visbeidzot, 8. pantā ir paredzētas dažādas cietušā tiesības uz aizsardzību, tostarp neaizsargātu cietušo tiesības liecināt veidā, kas atbilst viņu cieņai un īpašajam statusam:

"*8. pants*

Tiesības uz aizsardzību

1. Katra dalībvalsts nodrošina cietušajiem un attiecīgā gadījumā viņu ģimenēm vai personām ar līdzīgu statusu atbilstošu aizsardzības līmeni jo īpaši attiecībā uz viņu drošību un privātās dzīves aizsardzību, ja kompetentās

iestādes uzskata, ka pastāv nopietns atriebības risks vai drošs pierādījums par nopietnu nodomu pārkāpt viņu privātās dzīves neaizskaramību.

2. Tādēļ un neskarot 4. punktu, katra dalībvalsts garantē, ka vajadzības gadījumā iespējams pieņemt kā daļu tiesas procesa atbilstošus pasākumus, lai aizsargātu cietušo, viņu ģimeņu vai līdzīga statusa personu privāto dzīvi un fotoattēlus.

3. Katra dalībvalsts turpmāk nodrošina, lai netiktu pieļauts kontakts starp cietušajiem un noziedzīgā nodarījuma izdarītājiem tiesas telpās, ja vien kriminālprocesā tāds kontakts netiek prasīts. Tādam nolūkam attiecīgā gadījumā katra dalībvalsts pakāpeniski nodrošina, lai tiesas telpās būtu īpašas uzgaidāmās telpas cietušajiem.

4. Katra dalībvalsts nodrošina, lai tad, kad cietušie — jo īpaši neaizsargātākie — ir jāpasargā no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē, cietušajiem uz tiesas lēmuma pamata būtu tiesības liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem."

B — *Valsts tiesības*

7. Itālijas Konstitūcijas 111. pants attiecas uz [tiesību] garantijām kriminālprocesā un citu aspektu starpā uzsver sacīkstes principa nozīmību, kā arī tā izņēmumus pierādījumu iegūšanas procesā:

"*111. pants*

Tiesas spriešana tiek īstenota taisnīgā tiesas procesā, ko regulē likums.

Ikviens process tiek īstenots sacīkstes formā, nodrošinot vienlīdzīgus apstākļus lietas dalībniekiem taisnīgā un objektīvā tiesā. Likums nodrošina sapratīgu termiņu lietas izskatīšanai.

[..]

Pierādījumu iegūšanā kriminālprocesā tiek ievērots sacīkstes princips. Apsūdzētā vainu nevar pierādīt, pamatojoties uz [personas], kura no brīvas gribas ir izvairījusies no apsūdzētā vai viņa aizstāvja veiktās nopratināšanas, paziņojumiem.

Likums regulē gadījumus, kuros pierādījumi netiek iegūti sacīkstes procesā, ja to ir vēlējies apsūdzētais, pierādītas objektīva rakstura neiespējamības dēļ vai pierādītas nelikumīgas rīcības rezultātā.

[..]"

8. Itālijas Konstitūcijas 112. pants attiecas uz prokuratūras lomu kriminālprocesā, uzsverot, ka tai "ir pienākums veikt kriminālvajāšanu".

9. Itālijas *Codice di procedura penale* [Kriminālprocesa kodeksa] (turpmāk tekstā — "*CPP*") [4] 392. panta 1.a punktā ir paredzēta iespēja īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, kas vērsts uz pierādījumu iepriekšēju pārbaudi izmeklēšanas posmā:

"Procesos attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Kriminālprocesa kodeksa 572., 609.a, 609.b, 609.c, 609.d, 609.g, 612.a, 600., 600.a, 600.b pantā, un tiem, kuri attiecas uz pornogrāfiskiem materiāliem un ir paredzēti [Kriminālprocesa kodeksa] 600.c panta 1. punktā, 600.d, 601. un 602. pantā, prokurors [pēc savas ierosmes] vai pēc cietušā lūguma vai persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, arī gadījumos, kas nav paredzēti 1. punktā, var lūgt, lai īpašā pierādījumu pārbaudes procesā tiktu pārbaudītas liecības, ko sniegusi nepilngadīga persona vai pilngadīgs cietušais."

10. Cietušā tiesības lūgt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu ir ietvertas 394. pantā, nosakot:

"1. Cietušais var pieprasīt prokuroram veikt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu.

2. Ja šis pieprasījums tiek noraidīts, prokurors pieņem argumentētu lēmumu un paziņo to cietušajam."

11. Īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošana ir detalizēti formulēta *CPP* 398. panta 5.a punktā, nosakot:

"Ja izmeklēšanas darbībās attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Kriminālprocesa kodeksa 600., 600.a un 600.b pantā, un [noziedzīgiem nodarījumiem] attiecībā uz pornogrāfiskiem materiāliem, kas paredzēti [Kriminālprocesa kodeksa] 600.c panta 1. punktā, 600.d, 601., 602., 609.a, 609.b, 609.c, 609.g un 612.a pantā, starp personām, uz kurām attiecas pierādījumu iegūšanas pasākumi, ir nepilngadīgas personas, tad gadījumā, ja nepilngadīgā stāvoklis to pieļauj un tas ir nepieciešams, tiesnesis rīkojumā [..] nosaka vietu, laiku un īpašus noteikumus, saskaņā ar kuriem veicama pierādījumu pārbaude. Šim nolūkam pratināšana var notikt ārpus tiesas, specializētu palīdzības dienestu telpās vai — ja tādu nav — nepilngadīgā dzīvesvietā. Liecības tiek pilnībā fiksētas skaņu un attēlu ierakstā. Ja nav pieejama ieraksta aparatūra vai tehniskais personāls, tiesnesis izmanto eksperta

4 — Redakcija atbilst grozījumiem, kas ieviesti ar 2006. gada 6. februāra likumu (2006. gada 15. februāra *G.U.* Nr. 38), ar kuru tiek pieņemti noteikumi seksuālās izmantošanas un bērnu pornogrāfijas interneta tīklā apkarošanas jomā, un ar 2009. gada 23. februāra Dekrētlikumu Nr. 11.

atzinumus vai speciālista palīdzību. Liecību arī pilnībā fiksē protokolā. Ierakstu fiksē rakstveidā vienīgi tad, ja to lūdz lietas dalībnieki."

II — Fakti

12. X kungs un Y kundze, nepilngadīgās Z vecāki, pārtrauca stabilu kopdzīvi 2007. gada jūnijā. No šā brīža abu starpā izveidojās strīdus situācija, saistībā ar kuru puses apmainījās ar savstarpējām sūdzībām. Vienā no tām Y kundze iestādēm darīja zināmas savas aizdomas, ka X kungs ir veicis seksuālas darbības ar viņu abu nepilngadīgo meitu, kas, iespējams, varētu būt noticis 2007. gada jūnijā. Apsūdzības nopietnība bija pamats, lai *Giudice per le indagini preliminari* uzsāktu kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanu.

13. Kā izriet no iesniedzējtiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas materiāliem, kurus tā iesniegusi Tiesai, prokurors 2008. gada 8. maijā lūdza *GIP* izbeigt lietu, norādot, ka sūdzībai trūkst pamatojuma [5].

14. 2008. gada 27. maijā cietušās pārstāvis formāli iesniedza iebildumus pret prokurora pieteikumu par procesa izbeigšanu. *GIP* par tiem informēja puses un cietušo, un cietusī lūdza realizēt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu. Neskatoties uz atkārtotu prokurora pieteikumu par procesa izbeigšanu, *GIP* to noraidīja un izdeva rīkojumu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa veikšanu, kas notika 2009. gada 9. novembrī.

15. X kunga aizstāvis iesniedza kasācijas sūdzību *Corte di cassazione* [Kasācijas tiesā] par *GIP* rīkojumu, ar kuru tika uzdots īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, un šī sūdzība tika apmierināta ar [Kasācijas tiesas] 2010. gada 27. maija lēmumu. Apstrīdētais rīkojums tika atcelts tāpat kā visas citas darbības, kas vērstas uz īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu.

16. 2010. gada 14. jūlijā prokurors vēlreiz lūdza izbeigt procesu, atsaucoties uz savā pirmajā pieteikumā izklāstītajiem argumentiem, kā arī uz vēlāk iesniegtajiem pierādījumiem, kuri, viņaprāt, nemainīja faktu sākotnējo novērtējumu. Cietušās pārstāvis iesniedza iebildumus pret šo prokurora lūgumu, un pēc atkārtotas tiesas sēdes *GIP* nolēma uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu.

5 — Pēc prokurora domām, papildus pierādījumu trūkumam ir jāņem vērā arī ārkārtīgi konfliktējošās attiecības starp abiem nepilngadīgās [meitenes] vecākiem kopš viņu abu šķiršanās un, konkrētāk, kopš *Y* kundze uzzināja, ka *X* kungam ir stabilas attiecības ar citu sievieti.

III — Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

17. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā tika reģistrēts 2010. gada 25. oktobrī. Pēc detalizēta izklāsta iesniedzējtiesa nav konkrēti formulējusi [prejudiciālos] jautājumus, bet [no iesniegtā lūguma] diezgan skaidri izriet divi jautājumi, kurus varētu formulēt šādi:

"1) Vai 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma kā Itālijas Kriminālprocesa kodeksa 392. panta 1.a punkts, ciktāl tajā prokuratūrai nav paredzēts pienākums pieprasīt nepilngadīgā cietušā pratināšanu un viņa sniegto pierādījumu pārbaudi īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā pirms lietas iztiesāšanas, pat ja cietušais to ir skaidri lūdzis?

2) Vai Pamatlēmuma 2001/220/TI 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma kā Itālijas Kriminālprocesa kodeksa 394. pants, kurā nepilngadīgam cietušajam nav paredzēta iespēja pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu noraidīt viņa lūgumu tikt uzklausītam attiecīgajā īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā?"

18. Rakstveida apsvērumus iesniedza X kunga aizstāvis, cietušās pārstāvis pamata tiesvedībā, Vācijas Federatīvās Republikas, Itālijas Republikas, Īrijas Republikas un Nīderlandes valdības, kā arī Komisija. Neviens lietas dalībnieks nelūdza rīkot tiesas sēdi.

IV — Ievada apsvērumi

19. Iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem ir nepieciešams iepriekšējs skaidrojums par Itālijas kriminālprocesu. Uzdotie jautājumi attiecas uz tā saukto īpašo pierādījumu pārbaudes procesu — pasākumiem, kuri var tikt īstenoti pirmstiesas izmeklēšanas posmā un pirms lietas iztiesāšanas uzsākšanas. Kā zināms, šī nav pirmā reize, kad Tiesa saskaras ar problēmām saistībā ar Itālijas īpašā pierādījumu pārbaudes procesa atbilstību Savienības tiesībām, bet šoreiz šis jautājums iegūst jaunu dimensiju, jo attiecas uz prokuratūras lomu un tiesas kontroli, kurai tā ir pakļauta kā tiesu varas iestāde.

20. Neskatoties uz grozījumiem, kas ar Itālijas Konstitūciju ir izdarīti kriminālprocesuālajās tiesībās, likumdevējs nebija veicis minētās jomas reformu līdz 1988. gadam, kad stājās spēkā *CPP*, kas ir tiesību akts, ar kuru ieviestais galvenais jauninājums bija apsūdzoša rakstura kriminālprocess. Līdz tam Itālijas kriminālprocess balstījās uz tiesas izmeklēšanas modeli, kura galvenais dokuments bija 1930. gada "Codice Rocco" [6].

21. Ar 1988. gada *CPP* tika ieviests tāds kriminālprocesa modelis, kurā skaidri tika nošķirts pirmstiesas izmeklēšanas posms un lietas iztiesāšana [mutvārdu process], kurā izmeklēšanas darbības, kuras tiek īstenotas pirmstiesas izmeklēšanas posmā, veic policija un prokuratūra [7]. Pirmstiesas izmeklēšanas posmā tiek vākti nepieciešamie pierādījumi, lai pamatotu apsūdzību un aizstāvību, un tie tiek pievienoti lietas materiāliem. Kad tiek uzsākta lietas iztiesāšana, puses izklāsta tiesai faktus, kas pamato to attiecīgo nostāju, ja vien minētie fakti ir ietverti dokumentos, kas atspoguļo pirmstiesas izmeklēšanas laikā veiktās darbības [8]. Būtībā tiesai, kura iztiesā lietu, nav pieejami visi lietas materiāli, bet tikai tie elementi, kurus ir izvēlējušies lietas dalībnieki un kuri ir atļauti lietas iztiesāšanās posmā.

22. Šīs struktūras stingrība ir skaidrojama ar apsūdzības modeli, uz kuru balstās Itālijas kriminālprocess un kura mērķis ir nodrošināt sacīkstes principa ievērošanu un apsūdzības un aizstāvības procesuālo tiesību vienlīdzību. Šīs sacīkstes rezultātā tiktu noskaidrota objektīvā patiesība, kas ļautu tiesai kvalificēt attiecīgo rīcību un atrisināt lietu. Tādējādi runa ir par to, lai tiktu nodrošināts iznākums, kas stingri atbilst faktiem un vienlaicīgi garantē apsūdzētajam viņa tiesības [9].

23. Tomēr Itālijas kriminālprocess neatbilst tīra apsūdzības modeļa iezīmēm. Neilgi pēc *CPP* stāšanās spēkā gan *Corte costituzionale* [Konstitucionālā tiesa], gan parastās tiesas attiecīgi ieviesa vai saglabāja praksi, kas vairāk līdzinājās iepriekšējam tiesas izmeklēšanas modelim. Atšķirīgās likumdevēja un tiesu interpretācijas dēļ tika grozīts Itālijas Konstitūcijas 111. pants, kurā cita starpā ir nostiprināti apsūdzības procesa pamatprincipi, vienlaikus piešķirot zināmas manevra

6 — Par Itālijas kriminālprocesa sistēmas vēsturisko attīstību skat. Cordero, F., *Procedura Penale*, 8. izd., Giuffrè, Milāna, 2006, XX. lpp.

7 — *CPP* 326. pants.

8 — *CPP* 493. pants.

9 — Vispārīgi skat. Giostra, G., "Contraddittorio", *Enciclopedia Giuridica Treccani*, 2001, II sēj, 1. un nākamās lpp.; Ubertis, G., "La ricerca della verità giudiziale", Ubertis, G. (red.), *La conoscenza del fatto nel processo penale*, Giuffrè, Milāna, 1992, 2. un nākamās lpp.; Ferrua, P., "La regola d'oro del processo accusatorio", Kostoris, R. (red.), *Il giusto processo tra contraddittorio e diritto al silenzio*, Giappichelli, Turīna, 2002, 11. un nākamās lpp., un Illuminati, G., "Giudizio", Conso, G. un Grevi, V. (red.), *Compendio di procedura penale*, Cedam, Paduja, 2003, 644. un nākamās lpp.

iespējas likumdevējam [10]. Šī rīcības brīvība ir devusi iespēju procesuālai kārtībai, kas padara Itālijas kriminālprocesu par starpmodeli, kurā izpaužas gan tā apsūdzības raksturs, gan tajā pat laikā ir manāmas arī tiesas izmeklēšanas modeļa iezīmes [11].

24. Diviem aspektiem, kuri izslēdz [procesa] apsūdzošo raksturu, ir īpaša nozīme, sniedzot atbildi uz šo prejudiciālo jautājumu, jo tie attiecas uz prokurora lomu un pierādījumu iesniegšanu, pirms ir uzsākta lietas iztiesāšana.

25. Pirmstiesas izmeklēšanas posmā izmeklēšanas tiesas (*GIP*) loma ir vairāk reaģējoša, nevis aktīva, jo tās funkcija ir vienīgi nodrošināt procesa pareizu īstenošanu un garantēt gan apsūdzētajam, gan cietušajam viņu tiesības [12]. *GIP* nevada izmeklēšanas pasākumus un neiesaistās tajos, jo formāli pierādījumi procesā tiek iesniegti vienīgi lietas iztiesāšanas laikā. Šī *GIP* pasīvā loma padara prokuroru par galveno procesa virzītāju pirmstiesas izmeklēšanas posmā, un vienīgi viņš atbild par izmeklēšanas vadīšanu [13] un apsūdzības celšanu [14]. Tomēr kā izņēmums no tīrā apsūdzības procesa modeļa *CPP* 409. panta 5. punktā ir paredzēts, ka *GIP* var uzdot prokuroram "formulēt apsūdzību", tādējādi atsakoties no savas pasīvās nostājas ar mērķi nodrošināt tiesiskuma principu [15].

26. Tāpat arī pirmstiesas izmeklēšanas laikā tiek apkopoti fakti, kuri vēlāk kļūst par pierādījumiem, bet to iesniegšana procesā ir vienīgi policijas, prokurora un apsūdzētā atbildība. Šai normai ir paredzēts izņēmums, ja ir izpildīti *CPP* 392. pantā paredzētie nosacījumi, kas ļauj *GIP* īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu. Būtībā tieši šis ir veids, kādā var sākt pierādījumu iegūšanu un pārbaudi pirmstiesas izmeklēšanas posmā, lai pēc tam tos izvērtētu lietas iztiesāšanas laikā. Šīs normas būtība ir skaidra — ja pastāv zināms risks, ka pierādījumu pārbaudi nevarēs veikt lietas iztiesāšanas laikā, vai ja ir jāveicina objektīvās patiesības noskaidrošana ar citiem

10 — Par reformu un tās pamatojumu skat. Pizzi, W. T un Montagna, M., "The Battle to Establish an Adversarial Trial System in Italy", *Michigan Journal of International Law*, 2004, un Panzavolta, M. "Reforms and Counter-Reforms in the Italian Struggle for an Accusatorial Criminal Law System", *North Carolina Journal of International and Commercial Regulation*, 2005.

11 — Šajā ziņā skat. Busetto, L., *Il contraddittorio inquinato*, Cedam, Paduja, 2009, 8. un nākamās lpp.

12 — *CPP* 328. pants.

13 — *CPP* 327. pants.

14 — *CPP* 50. pants.

15 — "[..] il giudice, quando non accoglie la richiesta di archiviazione, *dispone con ordinanza che, entro dieci giorni, il pubblico ministero formuli l'imputazione.* Entro due giorni dalla formulazione dell'imputazione, il giudice fissa con decreto l'udienza preliminare" (izcēlums mans). Izvērtējot šīs tiesas pilnvaras, Itālijas [tiesību] doktrīnā viedokļi dalās, jo daži to uzskata par loģisku rezultātu, kas izriet no prokurora pakļaušanās likumam, kura ir skaidri noteikta Itālijas Konstitūcijas 112. pantā, bet citi to traktē kā apšaubāmu nelīdzsvarotību, kas kaitē apsūdzības principam. Šaistībā ar šīm pretējām nostājām skat. Zagrebelsky, V., "Le soluzioni peggiori del male (a proposito del pubblico ministerio)", *Cassazione Penale*, 1991, 313. lpp., un Ferraioli, L., *Il ruolo di garante del giudice per le indagini preliminari*, Cedam, Paduja, 2006, 105.–106. lpp.

īpašas nozīmes pierādījumiem, ir jāizslēdz apsūdzošais princips un jāiekļauj pirmstiesas izmeklēšanas posmā procedūra, kura būtībā atbilst lietas iztiesāšanai [16].

27. Saskaņā ar minētā panta 1.a punktu iepriekšēja pierādījumu pārbaude ir atļauta, ja cietušais kādā no tajā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem ir nepilngadīgs. Ar šo normu, no vienas puses, vēlas novērst to, ka laiks, kas pagājis no [nozieguma] faktiem līdz lietas iztiesāšanai, padara cietušā liecību par spēkā neesošu, un, no otras puses, nodrošina to, ka pratināšana atbilst nepilngadīgā sevišķās neaizsargātības statusam.

28. *GIP* var lemt par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu vienīgi pēc prokurora vai apsūdzētā lūguma [17]. Tomēr *CPP* ir atzīta nepilngadīgo cietušo iespēja vērsties prokuratūrā, lai tā lūgtu *GIP* īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu. Prokurora lēmumam par lūgumu īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, kas pieņemts rīcības brīvības ietvaros, ir jābūt pamatotam [18], jo gadījumā, ja tas ir noraidošs, cietušais nevar to pārsūdzēt citā instancē.

29. Tieši ar šo aspektu ir saistīti *GIP* uzdotie jautājumi šajā tiesvedībā, kurus es analizēšu turpinājumā.

V — Pirmais prejudiciālais jautājums

30. Ar savu pirmo jautājumu *GIP* jautā par tādas tiesību normas kā *CPP* 392. panta 1.a punkta atbilstību Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pantam. Konkrētāk, iesniedzējtiesa uzskata, ka sistēma, kurā prokuroram nav paredzēts pienākums formāli lūgt īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, kad to šādā nozīmē ir lūdzis nepilngadīgs cietušais, rada šaubas par tās atbilstību minētajām Savienības tiesību normām.

31. *X* kungs un valstis, kuras ir iesniegušas apsvērumus šajā tiesvedībā, uzskata, ka nav nekādas neatbilstības starp Itālijas tiesību

16 — Par Itālijas īpašā pierādījumu pārbaudes procesa režīmu, pamatojumu un mērķi vispārīgi skat. Esposito, G., *Contributo allo studio dell'incidente probatorio*, Novene, Neapole, 1989; Di Geronimo, P., *L'incidente probatorio*, Cedam, 2000; Morselli, *L'incidente probatorio*, Utet, Turīna, 2000; Renon, P., *L'incidente probatorio nel processo penale, tra riforme ordinarie e riforme costituzionali*, Cedam, Paduja, 2000; Di Martino, C. un Procaccianti, T., *La prova testimoniale…*, *op. cit.*, 167.–174. lpp., un Di Martino, C. un Procaccianti, T., *La prova testimoniale nel processo penale*, 2. izd., Cedam, 2010, 163. un nākamās lpp.

17 — *CPP* 394. pants.

18 — Turpat.

sistēmu un minēto Pamatlēmumu. Visi minētie lietas dalībnieki ir vienisprātis, norādot, ka iepriekš minētie 2., 3. un 8. pants nosaka dalībvalstīm pienākumu īstenot neaizsargātu cietušo aizsardzības pasākumus, kad viņiem ir jāsniedz liecība kriminālprocesa ietvaros, tomēr neparedz konkrētu kārtību, kādā jāveic šī īstenošana.

32. Komisija ieņem vidutāja nostāju, principā pievienojoties iepriekš minētajai tēzei, izņemot gadījumu, kad *GIP* ir pārliecība, ka notiks lietas iztiesāšana, un šajā gadījumā īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanai, ņemot vērā Pamatlēmumu, vienā vai otrā veidā ir jābūt obligātai. Vienīgi cietušās pārstāvis pamata tiesvedībā aizstāvēja viedokli par Itālijas tiesiskā režīma prettiesiskumu.

33. Atbildi uz šo jautājumu es strukturēšu trīs secīgās daļās, koncentrējoties, pirmkārt, uz īpašo statusu, kas saskaņā ar Pamatlēmumu ir piešķirts nepilngadīgām personām kā īpaši neaizsargātiem cietušajiem, un no tā izrietošajām sekām. Kad būs pierādīts, ka šajā lietā šis nosacījums ir izpildīts, tiks izklāstīta iespējamā Pamatlēmuma piemērojamība attiecībā uz īpašo pierādījumu pārbaudes procesu pirmstiesas posmā kriminālprocesos, kas skar nepilngadīgas personas. Un, visbeidzot, es iztirzāšu Itālijas īpašā pierādījumu pārbaudes procesa specifisko sistēmu, it īpaši prokuroram minētā procesa ietvaros piešķirtās pilnvaras iepriekšminēto tiesību normu kontekstā.

34. Šeit ir jāuzsver, ka iesniedzējtiesai radušās šaubas attiecas vienīgi uz kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas posmu. Tādējādi ārpus formulēto jautājumu loka paliek jebkādi apsvērumi saistībā ar attieksmi, uz kuru cietušajiem — it īpaši nepilngadīgajiem — ir tiesības otrajā kriminālprocesa posmā.

A — *Pamatlēmums 2001/220/TI un sevišķi neaizsargāti cietušie*

35. Lai gan Pamatlēmums paredz vispārīgu režīmu attiecībā uz visiem cietušajiem kriminālprocesā, tā 2. panta 1. punktā ir īpaši pieminēti "cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti" un kuriem dalībvalstis nodrošina "labumu no īpašā režīma, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem". Šis noteikums, kas apzināti ietverts minētā Pamatlēmuma sākumā, ir pamatideja, kas caurvij visu tā tekstu. Tādējādi dalībvalstīm ir pienākums ieviest atšķirīgu režīmu attiecībā pret sevišķi neaizsargātiem cietušajiem, izvairoties no jebkādiem pasākumiem, kas ievieš patvaļīgu pielīdzināšanu, ignorējot īpašo stāvokli, kurā viņi atrodas. Ņemot vērā šā noteikuma iedarbību, var

apgalvot, ka Pamatlēmums nosaka augstāku aizsardzības standartu gadījumā, kad valsts tiesību akts attiecas uz sevišķi neaizsargātu cietušo [19].

37. Tādējādi šajā lietā ir jāveic Pamatlēmuma noteikumu interpretācija, ievērojot augsto aizsardzības pakāpi, kāda ir piešķirta sevišķi neaizsargātam cietušajam, jo šim statusam precīzi atbilst cietusī pamata tiesvedībā, kuru, iespējams, ir seksuāli aizskāris viņas tēvs, kad cietušajai bija pieci gadi. Šī īpašā iezīme ir jāpatur prātā visu laiku, argumentējot šos secinājumus, jo tas ir viens no elementiem, kas ir jāizsver, lai sniegtu pamatotu atbildi.

36. Kā zināms, Savienības tiesības klusē, kad nākas definēt jēdzienu "sevišķi neaizsargāts cietušais". Tas ir apzināts Eiropas likumdevēja lēmums, kura mērķis ir nodrošināt elastību, piemērojot Pamatlēmumu [20]. Tomēr nepilngadīgo cietušo gadījumā nav šaubu, ka viņi ir uzskatāmi par "sevišķi neaizsargātiem cietušajiem", ko ir apstiprinājusi arī Tiesa spriedumā lietā *Pupino* [21], pamatojoties uz ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] detalizētajiem argumentiem, kuri izklāstīti attiecīgajā lietā sniegtajos secinājumos [22]. Kā Tiesa ir norādījusi minētajā spriedumā — "ar apstākli, ka persona, kas cietusi no noziedzīga nodarījuma, ir nepilngadīga, principā pietiek, lai atzītu šādu cietušo par īpaši neaizsargātu Pamatlēmuma nozīmē" [23].

B — *Pamatlēmuma 2001/220/TI 2., 3. un 8. pants un iepriekšēja pierādījumu pārbaude kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas posmā*

38. Šajā punktā, pirms pievērsties konkrētiem Itālijas īpašā pierādījumu pārbaudes procesa aspektiem, ir jāizskaidro jēdzieni, kādi Pamatlēmumā ir attiecināmi uz valsts pasākumiem saistībā ar iepriekšēju pierādījumu pārbaudi kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas posmā. Kā redzēsim, šajā tiesību aktā ir paredzēts vispārīgs pienākums, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir jāņem vērā neaizsargātu cietušo īpašais stāvoklis, ja ir nepieciešams, lai viņi sniegtu liecību atklātā tiesas sēdē. Savienības tiesību normas, tostarp primārās tiesības un Tiesas judikatūra,

19 — Skat. detalizētu analīzi Fayolle, L., *Naissance et influence de la notion d'exploitation sexuelle enfantine. Étude des incriminations et sanctions pertinentes et de la participation de l'enfant victime au cours de la phase préparatoire en droit comparé, en droit international, en droit du Conseil de l'Europe et en droit de l'Union Européenne*, doktora disertācija, sērija IUE, Florence, 2008, 347. un nākamās lpp.

20 — Tam par pierādījumu kalpo tas, ka Portugāles Republikas iesniegtās Pamatlēmuma iniciatīvas, kuras teksts ir šābrīža tiesiskā regulējuma pamatā, 2. panta 2. punktā bija noteikti daži neaizsargātu cietušo *identificējoši kritēriji, tostarp vecums (*Portugāles Republikas iniciatīva ar mērķi pieņemt Pamatlēmumu par cietušo statusu kriminālprocesā (OV 2000, C 243, 4. un nākamās lpp.)).

21 — Iepriekš minētais spriedums.

22 — Secinājumi sniegti 2004. gada 11. novembrī, 53.–58. punkts.

23 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 53. punkts.

apstiprina, ka runa ir par pienākumu nodrošināt šādus pasākumus, tajā pat laikā piešķirot dalībvalstīm plašas likumdošanas veidošanas pilnvaras.

39. Pamatlēmuma 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis "veic atbilstošus pasākumus", lai iestādes nopratinātu cietušos "tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesa nolūkam". Ņemot vērā jēdziena "atbilstoši" pastāvīgo lietojumu, kļūst skaidrs, ka minētais 3. pants ir samērīguma deleģēšanas izpausme, kuras adresāts ir dalībvalstis, kas ir atbildīgas par to, lai tiktu veikti pareizi un atbilstoši pasākumi, kuri izriet no visu interešu izsvēršanas. Tāpat arī šajā normā nav nekādas atsauces uz dažādiem kriminālprocesa posmiem, bet ir vienīgi formulēts vispārīgs priekšraksts, kas piemērojams attiecībā uz visu procesu kopumā.

40. Pamatlēmuma 8. pants ir uzskatāms par iepriekš minētā 3. panta *lex specialis*. Detalizēti nosakot cietušā aizsardzības standartu no viņa drošības un privātās dzīves viedokļa, minētā panta 4. punkts nepārprotami nosaka dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, lai sevišķi neaizsargāti cietušie tiktu pasargāti "no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē". Lai nodrošinātu šo aizsardzību, minētā norma piešķir tiesības "liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt [minēto aizsardzību] ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem". Tādējādi un gadījumā, ja cietušais piedalās atklātā tiesas sēdē liecinieka statusā, Pamatlēmums ieņem daudz stingrāku nostāju un lieto jēdzienus, kas ir tuvāki jēdzienam *cietušā tiesības*. Lai gan jāuzsver, ka tas atkal tiek darīts, piešķirot plašu rīcības brīvību pašām dalībvalstīm (tiek runāts par "atbilstošiem līdzekļiem") un ieviešot drošības nosacījumu — "dalībvalsts tiesību pamatprincipi".

41. Tiesai ir bijusi viena, bet būtiska izdevība interpretēt Pamatlēmuma 3. un 8. panta iedarbību gadījumos, kas attiecas uz nepilngadīgiem cietušajiem, pieņemot slaveno spriedumu lietā *Pupino*[24]. Sprieduma 56. punktā Tiesa ir izteikusies par dalībvalstu pienākumu, kas izriet no minētajiem [Pamatlēmuma] noteikumiem, nosakot, ka, lai "sasniegtu iepriekš minētajās Pamatlēmuma normās izvirzītos mērķus, valsts tiesai *ir jāspēj* attiecībā uz īpaši neaizsargātiem cietušajiem izmantot dalībvalsts tiesībās paredzētu īpašu procesu, piemēram, pierādījumu pārbaudi blakusprocesā [īpašā pierādījumu pārbaudes

24 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Gueye* arī attiecas uz šo abu pantu piemērošanu neaizsargātiem cietušajiem, tikai šīs lietas konteksts ir vardarbība ģimenē, kas vērsta pret sievietēm, nevis nepilngadīgajiem, kā tas ir *Pupino* lietā.

procesā]" [25]. Turpinājumā spriedumā ir piebilsts, ka šis ir atbilstošākais veids, ja "šāds process vislabāk ir piemērots cietušo stāvoklim un ir vajadzīgs, lai novērstu pierādījumu zudumu, līdz minimumam samazinātu pratināšanu skaitu un novērstu kaitīgās sekas, kas šiem cietušajiem var rasties sakarā ar liecības došanu atklātā tiesas sēdē".

42. Ir jāuzsver, ka Tiesas pieminētā "prasība" attiecas tikai uz "iespēju", ka tiesa izmanto īpašu pierādījumu pārbaudes procesu. Nevienu brīdi dalībvalstīm netiek noteikts pienākums paredzēt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, kāds ir noteikts Itālijas tiesiskajā regulējumā. Citiem vārdiem sakot, spriedumā ir uzsvērta nozīme, kas saistībā ar Pamatlēmumu ir faktam, ka dalībvalstis ir noteikušas īpašu režīmu attiecībā uz sevišķi neaizsargātiem cietušajiem vai nu ar rakstveida tiesību normām, vai vispārīgā veidā, pamatojoties uz krimināllietu tiesu praksi. Tomēr nekur nav teikts, ka īpašais pierādījumu pārbaudes process ir vienīgais veids, kādā sasniedzams šis mērķis.

43. Šo secinājumu neatspēko arī risinājums, pie kura Tiesa nonāca lietā *Pupino*. Kā zināms, sprieduma rezolutīvajā daļā tika nospriests, ka tādas Itālijas tiesību normas, saskaņā ar kurām blakusprocesu [īpašo pierādījumu pārbaudes procesu] piemēro tikai attiecībā uz ierobežotu noziedzīgu nodarījumu skaitu, neatbilst Pamatlēmumam.

44. Atzīstot Itālijas tiesību normas par prettiesiskām, Tiesa neveica plašu Pamatlēmuma interpretāciju, kuras rezultāts būtu īpašā pierādījumu pārbaudes procesa piemērošana visā Savienībā. Manuprāt, iemesls, kas noteica un bija pamatā risinājumam lietā *Pupino*, ir jāmeklē tajā, ka ir praktiski neiespējami racionāli pamatot valsts likumdevēja lēmumu ierobežot īpašā pierādījumu pārbaudes procesa piemērošanu tikai uz dzimumnoziegumiem, no kuriem ir cietuši nepilngadīgie. Itālijas tiesību normas radīja šaubas nevis tāpēc, ka tajās bija vai nebija paredzēta noteikta procesuālā kārtība, bet gan tāpēc, ka tā bija paredzēta procesos attiecībā uz viena veida noziegumiem, piemēram, seksuālu izmantošanu, bet nebija paredzēta attiecībā uz citiem, piemēram, miesas bojājumiem. Tiesa uzskatīja, ka šāda sistēma nepamatoti liedz ļoti daudziem sevišķi neaizsargātiem cietušajiem procesuālo atbalstu, kas paredzēts, ņemot vērā viņu īpašo statusu [26].

25 — Izcēlums mans.

26 — Šajā pašā ziņā skat. 2008. gada 9. oktobra spriedumu lietā C-404/07 *Katz* (Krājums, I-7607. lpp.), kurā Tiesa noteica, ka aizstājošās privātas apsūdzības, kāda tiek izskatīta pamata lietā, ietvaros Pamatlēmums nenosaka valsts tiesai pienākumu cietušajam noziedzīgā nodarījumā piešķirt tiesības liecināt kā lieciniekam. Tomēr "*šādas iespējas neesamības gadījumā* cietušajam jābūt piešķirtai iespējai sniegt liecību, ko var ņemt vērā kā pierādījumu" (50. punkts). Tādējādi Pamatlēmums neanalizē pašu tiesību aizsardzības līdzekļa veidu, bet gan vispār tā esamību.

45. Dalībvalstu rīcības brīvība ir vēl lielāka, aizstāvot intereses, kurām arī ir jānodrošina aizsardzība, kā tas ir attiecībā uz stratēģiju, kas vērsta uz to personu tiesību aizsardzību, kuras nav cietušie. Šādi Tiesa ir nolēmusi spriedumā lietā *Gueye,* atzīstot iespēju ierobežot neaizsargāta cietušā tiesības tikt uzklausītam, ja to attaisno vispārīgas intereses, piemēram, cīņa pret vardarbību ģimenē [27].

46. Visbeidzot, ir jāpiemin arī Pamattiesību hartas 24. pants, kura 1. punktā ir noteikts, ka bērnu "viedoklis atbilstīgi bērnu vecumam un briedumam jāņem vērā jautājumos, kas skar bērnu intereses". Kā izriet no paskaidrojumiem par Hartas noteikumiem, šī panta teksts balstās uz Ņujorkas konvencijas par bērna tiesībām [28], kuru ir ratificējušas visas dalībvalstis, 12. pantu, kura formulējums praktiski atbilst Savienības tiesību normā paredzētajām tiesībām [29]. Galvenā atšķirība starp abām tiesību normām (kura nekādā ziņā nav uzskatāma par pretrunu) izpaužas konvencijas 12. panta 2. punktā, kurā, atzīstot bērna tiesības paust savu viedokli un tikt uzklausītam, ir piebilsts, ka "bērnam tiek arī dota iespēja tikt uzklausītam jebkādas ar bērnu saistītas iztiesāšanas vai administratīvās izmeklēšanas gaitā vai nu tieši, vai ar pārstāvja vai attiecīga orgāna starpniecību nacionālās likumdošanas procesuālajās normās paredzētajā kārtībā".

47. Tādējādi Hartas 24. panta 1. punktā ir ietverta tiesiska dimensija, pamatojoties uz tiesību aspektu, saskaņā ar kuru bērna viedoklis ir jāņem vērā, ievērojot viņa īpašo stāvokli. No tā interpretācijas atbilstoši Ņujorkas konvencijai izriet, ka dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt nepilngadīgu cietušo vajadzības, kad viņiem ir jāierodas tiesā. Tomēr ne Hartā, ne konvencijā dalībvalstīm nav noteikts konkrēts iesaistīšanās veids. Minētais 24. pants aprobežojas ar to, ka noteic, ka *ir jābūt* šādiem aizsardzības pasākumiem, bet dalībvalstīm šajā jomā ir piešķirta plaša rīcības brīvība.

48. Šo nostāju Tiesa ir apstiprinājusi arī ne pārāk apjomīgajā judikatūrā spriedumos, kas līdz šim ir pieņemti saistībā ar Hartas 24. pantu. Tā tas ir spriedumā lietā *Aguirre Zarraga* [30], kas attiecas uz nepilngadīgā tiesībām

27 — 2011. gada 15. septembra spriedums *apvienotajās lietās* C-483/09 un C-1/10 *Gueye* un *Salmerón Sánchez*, 62. punkts. Skat. arī ģeneraladvokātes Kokotes [*Kokott*] secinājumus, kas sniegti minētajās lietās, konkrētāk, 63. punktu, kurā ir runa par Pamatlēmuma 8. panta "kalpojošo funkciju", [piebilstot], ka ar tā saturu "visaptveroši nav apzinātas visas iespējamās cietušā tiesības".

28 — Konvencija, kas pieņemta un sagatavota parakstīšanai un ratificēšanai 1989. gada 20. novembrī (*UN Treaty Series*, 1577. sēj., 43. lpp.).

29 — Paskaidrojums par 24. pantu burtiski skan šādi: "Šis pants ir balstīts uz Ņujorkā 1989. gada 20. novembrī pieņemto Bērnu tiesību konvenciju, ko ratificējušas visas dalībvalstis, jo īpaši uz tās 3., 9., 12. un 13. pantu."

30 — 2010. gada 22. decembra spriedums lietā C-491/10 PPU *Aguirre Zarraga* (Krājums, I-14247. lpp.).

tikt uzklausītam civilprocesā par aizbildnības noteikšanu. Tāpat kā spriedumā lietā *Pupino* Tiesa atkārtoti norādīja, ka Savienības tiesības noteic, ka ir jābūt paredzētām procedūrām, bet ne vienai vai īpašai procedūrai, kas aizsargātu nepilngadīgā tiesības tiesas procesu norises ietvaros. Spriedumā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, izvērtējot, kādi ir atbilstošie pasākumi katrā atsevišķā gadījumā [31]. Saistībā ar šo apgalvojumu Tiesa piebilst, ka, neskarot Hartas 24. pantu, "[nepilngadīgā] uzklausīšana nevar būt absolūts pienākums, bet tā ir jānovērtē saskaņā ar prasībām, kas katrā atsevišķā gadījumā ir saistītas ar primārajām bērna interesēm" [32].

49. Pamatlēmums, lai gan tas pieņemts pirms Hartas stāšanās spēkā, ir interpretējams saskaņā ar tajā noteiktajām pamattiesībām [33]. Kā jau tika izklāstīts, nule pieminētie tiesību akti, saskaņoti interpretēti, pamatojas uz vienu un to pašu premisu — dalībvalstīm ir pienākums noteikt īpašus pasākumus, kuri atbilst nepilngadīgu cietušo īpašajām vajadzībām tiesas procesos. Tomēr neviena no aplūkotajām tiesību normām nenosaka konkrētu un atsevišķu procedūru, bet gan piešķir dalībvalstīm plašu rīcības brīvību, kura ir jāizmanto ne vien likumdevējam, bet arī tiesām.

50. Pamatojoties uz šiem normatīvajiem aktiem, tagad ir iespējams ķerties klāt šīs lietas īpašā jautājuma risināšanai. Jautājums, ko mums uzdod *GIP*, neattiecas uz īpašā pierādījumu pārbaudes procesa *esamību*, jo to ir paredzēts piemērot tādos gadījumos kā šajā lietā, bet gan uz tā procesuālo regulējumu un it īpaši uz lielāku vai mazāku ietekmi, kāda cietušajam vai pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesim ir uz īpašā pierādījumu pārbaudes procesa uzsākšanu. Citiem vārdiem sakot, ir jāizvērtē, vai runa ir par pasākumiem, kuri pārlieku *apgrūtina* cietušā iespējas izmantot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu. Neapšaubāmi varētu uzskatīt, ka Pamatlēmuma noteikumi ir pārkāpti, ja dalībvalsts ir ieviesusi tik apgrūtinošas prasības, ka neaizsargātiem cietušajiem paredzētā īpašā pratināšanas procedūra praktiski zaudē savu jēgu. Tāpēc ir jānoskaidro, vai apstrīdētās Itālijas tiesību normas izraisa šādu rezultātu.

C — *Prokurora pienākums lūgt* GIP *īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu*

51. Īsi formulējot, iesniedzējtiesa šaubās par Itālijas procesuālo tiesību normu atbilstību Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pantam, ņemot

31 — Turpat, 67. punkts.

32 — Turpat, 66. punkts.

33 — Iepriekš minētie spriedumi lietā *Pupino*, 59. punkts; lietā *Katz*, 48. punkts, un lietā *Gueye*, 64. punkts.

vērā, ka, neskatoties uz nepilngadīga cietušā skaidri pausto gribu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu, to var uzsākt, vienīgi pamatojoties uz prokurora iniciatīvu. *GIP* nav *ex officio* varas, kas tai ļautu uzsākt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, bet arī cietušais nevar tieši lūgt tā uzsākšanu, jo ir noteikts, ka viņam obligāti ir jāvēršas prokuratūrā, lai tā iesniegtu attiecīgu lūgumu tiesā. Šāds rezultāts, pēc iesniedzējtiesas domām, ir uzskatāms par "*CPP* 392. panta 1.a punktam un 398. pantam raksturīgu iracionalitātes problēmu", jo, no vienas puses, prokuroram ir pienākums formulēt apsūdzību (tiesnesis var pat pieprasīt viņam to darīt), bet viņam nav obligāti jālūdz veikt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu.

52. Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāveic detalizēta Pamatlēmuma 8. panta 4. punkta interpretācija. Faktiski šī norma gadījumos, kas attiecas uz nepilngadīgā liecības sniegšanu atklātā tiesas sēdē, paredz, ka dalībvalstis "nodrošina, lai tad, kad jāpasargā [neaizsargātākie] cietušie", tās veiktu pasākumus, lai cietušajam "būtu tiesības liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi". Šajā normā ir ietverti vēl divi būtiski precizējumi. Pirmais attiecas uz iestādi un veidu, kādā tiek pieņemts attiecīgais lēmums, jo minētā norma paredz, ka tiesību aizsardzības līdzeklis tiek noteikts "uz tiesas lēmuma pamata" [34]. Otrs ir zināms ierobežojums, jo minētais procesuālais tiesību aizsardzības līdzeklis, ja tas ir noteikts, ir jānodrošina "ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem", proti, valsts tiesisko regulējumu. Tādējādi Pamatlēmums nosaka dalībvalstīm pienākumu piešķirt kompetenci attiecībā uz iepriekšēja lēmuma pieņemšanas procedūru valsts iestādei ar nosacījumu, ka tā ir "tiesu" iestāde, bet pieprasa ievērot arī dažus drošības nosacījumus attiecībā uz katru tiesību sistēmu. Neaizsargātu cietušo aizsardzība ir prioritāte, bet viņu tiesību aizsardzības nodrošināšana atbilstošā veidā pieļauj valsts iestādēm plašu rīcības brīvību.

53. Tāpat arī Pamatlēmuma preambulas devītajā apsvērumā ir izklāstīts, ka tā noteikumi "neuzliek dalībvalstīm par pienākumu nodrošināt, lai attieksme pret cietušajiem būtu līdzvērtīga attieksmei pret lietas dalībniekiem". Šis precizējums ir saderīgs ar minēto 8. pantu, jo atgādina, ka cietušā stāvoklis pieprasa īpašu aizsardzību, bet tas nav iemesls, lai cietušais pārņemtu prokurora funkcijas. Apsūdzības procesa sistēmā, kāda ir Itālijā, lēmums piešķirt apsūdzības pilnvaras tikai vienai neatkarīgai, likumības principam pakļautai iestādei zaudētu savu jēgu, ja, izmantojot Savienības tiesību leģislatīvu instrumentu, tiktu atzīts, ka cietušajam ir tāds pats statuss kā

34 — Šī nianse ir būtiska, jo Portugāles sākotnējais priekšlikums attiecās vispārīgi uz "dalībvalstīm". Tādējādi runa ir par kompetences piešķiršanu vienīgi tiesām šī jēdziena plašākā nozīmē.

valsts prokuratūrai. Pamatlēmums neatbalsta kompensējošo krimināltiesību modeli, un no tā sagatavošanas darbiem arī neizriet pretējais — kad Portugāles Republika iesniedza Padomei projektu, kas ir pamatā aktuālajai [Pamatlēmuma] redakcijai, tā nekur neminēja nepieciešamību piešķirt cietušajam [procesa] virzītāja funkciju visos dalībvalstīs pastāvošajos kriminālprocesos [35]. Tādējādi 8. pants, nosakot, ka lēmums par īpaša tiesību aizsardzības līdzekļa noteikšanu tiek pieņemts "uz tiesas lēmuma pamata" un saskaņā ar dalībvalsts tiesību sistēmas pamatprincipiem, atgādina, ka cietušais ir aizsardzības *objekts*, bet ne *pilnvaru*, kas vērstas uz viņa aizsardzību, *īpašnieks*. Šīs pilnvaras ir piešķirtas tiesu iestādēm, tostarp, kā ir paredzēts Itālijas tiesību sistēmā, valsts prokuratūrai [36].

54. Pēc atbilstošo tiesību normu analīzes tiks noskaidrots, vai Pamatlēmumā ir paredzēti īpašo pierādījumu pārbaudes procesu regulējošie noteikumi.

55. Saskaņā ar *CPP* 394. pantu cietušajam ir tiesības vērsties prokuratūrā un lūgt, lai tā savukārt iesniedz *GIP* lūgumu par attiecīgā procesa uzsākšanu. Prokurora lēmumam katrā ziņā ir jābūt pamatotam tā, lai cietušā lūguma noraidīšanas gadījumā tiktu izklāstīti šāda lēmuma pamatā esošie argumenti. Tāpat arī prokurors ir pilnībā pakļauts likumības principam un viņam pat ir noteikts konstitucionāls pienākums uzsākt krimināl vajāšanu [37]. Prokuratūras funkcija ir likumības aizstāvība, un šī uzdevuma pildīšanai tai ir piešķirta neatkarība un konstitucionāls un juridiski aizsargāts statuss [38]. Šīs likumu aizsardzības ietvaros prokurors loģiski ņem vērā sevišķi neaizsargātu cietušo īpašo stāvokli. Prokuratūrai kā neatkarīgai un likumības principam pakļautai tiesu iestādei ir pienākums aizsargāt primārās nepilngadīgā intereses. No šī viedokļa runa ir par tiesību aizsardzības iestādi, kura likumības garanta statusā aizsargā

35 — Skat. Portugāles sākotnējā priekšlikuma 8., 9. un 10. apsvērumu, kuros skaidri ir norādīts, ka iniciatīvas mērķis ir tuvināt valsts tiesību aktus krimināllietu jomā, lai *ņemtu vērā cietušo vajadzības visaptverošā veidā*. Nevienu brīdi nav mēģināts mainīt cietušā statusu kriminālprocesos katrā dalībvalstī. Jāatzīst, ka norisinās intensīvas diskusijas par atbilstošo lomu, kāda cietušajam ir jāuzņemas šāda veida procesos (šajā ziņā skat. Ashworth, A., "Victims' rights, defendants' rights and criminal procedure", Crawford, A. un Goodey, J. (red.), *Integrating a victim perspective within criminal justice: international debates*, Aldershot, Ešgeita-Dartmuta, 2000), tomēr no Pamatlēmuma neizriet, ka tas tiecas aizstāvēt vienu vai otru nostāju šajā jautājumā.

36 — Skat. *CPP* 50.–54.c pantu.

37 — Skat. Itālijas Konstitūcijas 112. pantu.

38 — Skat. šo secinājumu 36. zemsvītras piezīmi. Šajā ziņā skat. Zanon, N., *Pubblico Ministero e Costituzione*, Čedam, Paduja, 1996.

nepilngadīga cietušā tiesības kriminālprocesa laikā [39].

56. Tas, ka prokurors ir vienīgais nepilngadīgā cietušā lūguma par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu adresāts, apstiprina iepriekšējo apgalvojumu. Ņemot vērā, ka Itālijas tiesību sistēmā prokuroram ir deleģēts uzdevums pārstāvēt primārās nepilngadīgā cietušā intereses, šo interešu ietvaros prokurors lemj par iespēju formāli lūgt par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu. Šādā nozīmē prokurora lēmums ir "tiesas lēmums", uz kuru ir veikta atsauce Pamatlēmuma 8. panta 4. punktā, proti, normā, kura, kā jau uzsvērts iepriekš, ir jāinterpretē plašā nozīmē un ievērojot principus, uz kuriem pamatojas katras valsts tiesību sistēma [40]. Tā Itālijas tiesību sistēmā prokuroram citu uzdevumu starpā ir piešķirta cietušā tiesību garanta funkcija liecību sniegšanas gadījumā atklātā tiesas sēdē. Deleģējot šo funkciju prokuratūrai, kas ir neatkarīga un vienīgi likumam pakļauta iestāde, ievērojot cietušā tiesības tikt uzklausītam attiecībā uz nepieciešamību īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu un pieņemot šajā ziņā pamatotu lēmumu, valsts tiesiskajā regulējumā ir veikts izsvērts novērtējums, kas principā ievēro Pamatlēmumā noteiktos mērķus un noteikumus.

57. Iepriekš minētais apgalvojums tiek vēl vairāk pastiprināts, ja ņem vērā Itālijas kriminālprocesa modeļa īpatnības, kuras ir jāievēro saskaņā ar vairākkārt pieminēto 8. panta 4. punktu. Nosakot, ka cietušajiem ir tiesības liecināt saskaņā ar īpašiem procesuāliem noteikumiem, kuriem vienmēr jābūt saderīgiem "ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem", tiek uzsvērts nozīmīgums, kas ir piešķirts pamattiesībām, bet tajā pat laikā — arī katras valsts juridiski procesuālajām tradīcijām, it īpaši tām, kas attiecas uz kriminālprocesu. Minētais ierobežojums šobrīd vispārīgi un attiecībā uz visu brīvības, drošības un tiesiskuma telpu ir ietverts LESD 67. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru Savienība veido šo telpu, "ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas". Pamatlēmums, kas pieņemts saskaņā ar minētās politikas juridiskajiem pamatiem, izpilda šo prasību un ievēro katras valsts tiesību sistēmas īpatnības.

39 — Skat. Spangher, G., *Trattato di procedura penale*, 3. sēj., *Indagini preliminari e udienza preliminare*, Utet, Turīna, 2009, 608. un 609. lpp., un Bresciani, L., "Persona offesa dal reato", darbā *Digesto penale*, IX, Utet, Turīna, 1995, 527. lpp. Prokuratūras loma Itālijā, šķiet, nav neitrāla, un ir daži, kuri to dēvē par "tiesisko paternālismu", bet šis pārmetums attiecas uz vispārējo ierobežojumu, ko piemēro attiecībā uz *visiem* cietušajiem, nevis īpaši uz nepilngadīgiem cietušajiem, kā tas ir šajā lietā. Saistībā ar šo diskusiju skat. Errico, G., "Rilettura dell'incidente probatorio per l'attuazione di un processo giusto", Cerquetti, G. un Florio, F., *Dal principio dal giusto processo alla celebrazione di un processo giusto*, Paduja, 2002.

40 — Jāuzsver, ka prokurora konstitucionālais statuss ir ietverts Itālijas Konstitūcijas II daļas IV sadaļā, kas attiecas uz "la Magistratura". Konkrētāk skat. 107. un 112. pantu, kuros tiesu sistēmā plašākā nozīmē ir skaidri ietverta arī prokuratūra.

58. Itālijas gadījumā ir jāatgādina, ka īpašais pierādījumu pārbaudes process ir apsūdzības principa izņēmums un kā tādam tam ir paredzēta īpaša pieeja Itālijas Konstitūcijas 111. pantā [41]. Iespēja veikt iepriekšēju pierādījumu pārbaudi kriminālprocesā ir tiesību aizsardzības līdzeklis, kas paredzēts vairākumā valstu tiesību sistēmu, tomēr tās īstenošana ir saistīta ar vairākiem drošības nosacījumiem, kuru mērķis ir aizsargāt apsūdzētā tiesības. Šī spriedze, kas ir pamatā krimināltiesību modelim, kuru Savienības tiesības neapstrīd, ir saistīta ar vēlmi panākt līdzsvaru starp objektīvās patiesības noskaidrošanas efektivitāti, neaizsargāta cietušā primāro interešu un apsūdzētā pamattiesību aizsardzību. Itālijas tiesību sistēmā, nosakot īpašā pierādījumu pārbaudes procesa regulējumu, ir ņemti vērā visi šie aspekti, tāpēc es uzskatu, ka minētie noteikumi nav pretrunā ne Pamatlēmuma 2., 3. un 8. panta tekstam, ne to mērķim.

59. Pirms beidzu [šo iztirzājumu], ir jāpiemin Komisijas izvirzītais arguments, saskaņā ar kuru būtu noticis Pamatlēmuma pārkāpums, ja *GIP* būtu pārliecība, ka notiks tiesas sēde. Komisijas aizstāvētā tēze balstās uz diviem scenārijiem. Pirmais ir saistīts ar tiesas sēdes rīkošanu, kura, pēc Komisijas domām, radītu nepilngadīgajam cietušajam kaitīgas sekas, kas nav savienojamas ar Pamatlēmumu. Otrais scenārijs veidojas pirms tiesas sēdes sākšanās, ja vien *GIP* ir pārliecība, ka tā tiks rīkota.

60. Pirmajā gadījumā Komisija kļūdās, bez pietiekama pamata apgalvojot, ka tiesas sēde radītu nepilngadīgajam cietušajam kaitējumu, jo Itālijas tiesību sistēmā, kā ir norādījusi Itālijas Republikas valdība savos rakstveida apsvērumos, ir paredzēti īpaši pasākumi neaizsargātu cietušo aizsardzībai šajā procesa posmā. Nevar kategoriski apgalvot, ka nepilngadīgā cietušā liecību sniegšana lietas iztiesāšanas posmā būtu Pamatlēmuma pārkāpums. Turklāt šī tiesvedība neattiecas uz cietušā situāciju lietas iztiesāšanas posmā, bet gan posmā pirms lietas iztiesāšanas uzsākšanas. Tādējādi šī Komisijas izvirzītā argumenta daļa ir noraidāma.

61. Savukārt otram Komisijas aplūkotajam gadījumam ir jāpievērš lielāka uzmanība. Faktiski tādos apstākļos kā šajā lietā un pirmstiesas izmeklēšanas posma ietvaros var gadīties, ka prokurora atteikums lūgt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu saduras ar lēmumu uzsākt sacīkstes procesu vai tiesas lēmumu, kas ļauj prognozēt procesa turpināšanu. Šādā kontekstā lūguma uzsākt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu noraidīšana attiecīgā gadījumā varētu izraisīt Pamatlēmuma pārkāpumu. Tāpēc ir detalizēti jāizvērtē, vai Itālijas

41 — Skat. šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmē minētās atsauces.

kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas posmā neveidojas šāda veida apstākļi.

62. Itālijas tiesību sistēmā kriminālvajāšanas uzsākšana automātiski nenozīmē lietas iztiesāšanas uzsākšanu. Šāds rezultāts ir paredzēts vienīgi tad, ja *Giudice dell'udienza preliminare* [iepriekšējās noklausīšanās tiesa] — vienpersoniska iestāde, kas atšķiras no *Giudice per le indagini preliminari* [42] — uzklausa lietas dalībniekus atklātā tiesas sēdē, kvalificē viņiem inkriminētās darbības un paziņo par lietas iztiesāšanas uzsākšanu [43]. Tādējādi no kriminālvajāšanas uzsākšanas brīža līdz lietas iztiesāšanas uzsākšanai ir laika periods, kurā vēl var lūgt īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu [44]. Ja *GIP* pieprasa prokuroram formulēt apsūdzību, sākas [lietas dalībnieku] iepriekšējās noklausīšanās procedūra, kurā tiek pieņemts lēmums par lietas iztiesāšanas uzsākšanu [45]. Šajā laikā iespējas, ka galu galā tomēr notiks tiesas sēde, ir palielinājušās. Vēl vairāk — ja pastāvētu šaubas par apsūdzības pamatā esošo faktu pamatotību, īstā vieta, kur atrisināt visas šaubas, ir tiesas sēde. Šajā ziņā ir jāatgādina Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par valsts, it īpaši valsts prokuratūras pozitīvajām saistībām, ja runa ir par neaizsargātiem cietušajiem un ja šaubas saistībā ar [apsūdzības] faktiem izbeidz izmeklēšanu, kuru faktiski vajadzētu izbeigt tiesā [46]. Tādējādi, ņemot vērā pienākumu formulēt apsūdzību un iespējamību, ka *Giudice dell'udienza preliminare* lems par lietas iztiesāšanas uzsākšanu, ir paredzams un pat loģiski, ka prokurors akceptēs nepilngadīgā cietušā lūgumu un lūgs uzsākt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu.

63. Šķiet, tieši šādu rezultātu ņem vērā Komisija, apgalvojot, ka Itālijas tiesiskais regulējums neatbilstu Pamatlēmumam, ja *GIP* būtu pārliecināts, ka notiks lietas iztiesāšana. Tomēr ne *GIP*, ne prokurors nevar būt par to pilnīgi pārliecināti, jo lēmums [par lietas iztiesāšanu] ir tikai un vienīgi *Giudice dell'udienza preliminare* ziņā. Tajā pat laikā ir acīmredzams, ka prokurors, būdams likumības garants un primāro nepilngadīgā interešu aizstāvis, vairumā gadījumu būs spiests lūgt īpašā pierādījumu pārbaudes procesa uzsākšanu, kad viņam tiks pieprasīts formulēt apsūdzību.

42 — Skat. *CPP* 34. panta 2.a punktu.

43 — Skat. *CPP* 418.–426. pantu.

44 — Būtībā *Corte costituzionale* ar 1994. gada 10. marta spriedumu Nr. 77 atzina par Itālijas Konstitūcijai neatbilstošu normu, kas liedz īstenot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu [lietas dalībnieku] iepriekšējās noklausīšanās posmā.

45 — *CPP* 415. un 416. pants.

46 — It īpaši saistībā ar nepilngadīgiem cietušajiem un pienākumu turpināt izmeklēšanu, lai īstenotu lietas iztiesāšanu, skat. Eiropas Cilvēktiesību *tiesas 2004. gada 4 marta spriedumu* lietā M.C. pret Bulgāriju (Nr. 39272/98), 148. un nākamie punkti. Šajā ziņā detalizētāk skat. Fayolle, L., *Naissance et influence de la notion…*, *op. cit.*, 315. un nākamās lpp.

64. Tomēr tādos apstākļos kā šajā lietā, kā jau esmu norādījis šo secinājumu 34. punktā, nav jāaplūko Pamatlēmuma iedarbība uz procesa turpmākajiem posmiem, kuri vairs nav saistīti ar *GIP* darbībām. Tādējādi, lai gan Komisijas norādītais gadījums varētu leģitīmi radīt šaubas par apstrīdēto tiesību normu atbilstību Pamatlēmumam, es uzskatu, ka Tiesai ir jāsniedz atbilde uz šajā tiesvedībā uzdoto konkrēto jautājumu, kas skar tikai un vienīgi pirmstiesas izmeklēšanas posmu.

65. Tādējādi un ņemot vērā iepriekš izklāstītos argumentus, es ierosinu Tiesai uz pirmo jautājumu atbildēt, ka Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesību normu kā *CPP* 394. pants, kurā prokuratūrai nav paredzēts pienākums lūgt īstenot nepilngadīga cietušā pratināšanu un viņa sniegto pierādījumu pārbaudi īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā pirmstiesas izmeklēšanas laikā, pat ja nepilngadīgais cietušais to ir skaidri lūdzis.

VI — Otrais prejudiciālais jautājums

66. Turpinājumā iesniedzējtiesa jautā Tiesai, vai jau pieminētie Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pants pieļauj tādu valsts tiesību normu kā *CPP* 394. pants, kurā nepilngadīgajam cietušajam nav paredzēta iespēja pārsūdzēt *GIP* prokurora lēmumu, ar kuru noraidīts viņa lūgums tikt uzklausītam īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā. Kā tiks izklāstīts turpinājumā, atbilde uz šo jautājumu netieši izriet no risinājuma, kuru es piedāvāju saistībā ar pirmo jautājumu.

67. Faktiski un kā jau izklāstīts iepriekš, Itālijas tiesiskajā regulējumā prokuroram ir piešķirta svarīga loma, lai lūgtu īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu. Atšķirībā no apsūdzētā, kuram arī ir tiesības lūgt īstenot minēto procesu, nepilngadīgais cietušais var vērsties pie prokurora ar lūgumu, lai tas [savukārt] lūgtu *GIP* īstenot šo procesu. Kā jau minēts, prokurors vienlaicīgi gan nodrošina cietušā tiesību aizsardzību, gan lemj par šī lūguma pamatotību. Abas šīs pilnvaras neapšaubāmi pamatojas uz rīcības brīvību, jo katrā lietā ir jāveic detalizēts izvērtējums, it īpaši, ja runa ir par sevišķi svarīgām interesēm un vērtībām, kā tas vienmēr ir gadījumā, ja cietušais ir nepilngadīgs. Šajos gadījumos prokurora

funkcija var kļūt vēl nozīmīgāka, jo parasti nepilngadīgais cietušais rīkojas ar likumīgā pārstāvja starpniecību, kā tas ir arī šajā lietā. Šādos apstākļos prokurors garantē un virza nepilngadīgā cietušā leģitīmās iniciatīvas, tajā pat laikā uzraugot katru lūgumu, lai novērstu procesa izmantošanas risku, kas var novest pie procesa mērķiem pretēja rezultāta [47].

68. Šādos apstākļos šķiet pamatoti, ka Itālijas likumdevējs pieprasa, lai prokurora lēmums par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu, lai arī tas nav pārsūdzams, tiktu argumentēti pamatots. Šis nosacījums piešķir procesam caurskatāmību, ievēro apsūdzētā tiesības un tajā pat laikā garantē cietušā tiesības tikt informētam par visām darbībām, kas skar viņa intereses. Turklāt fakts, ka *GIP* var uzklausīt cietušo, ja tiek lūgts izbeigt lietu, nodrošina viņam iespēju iebilst pret prokurora argumentiem. Ņemot vērā visu iepriekš teikto, pastāv iespēja, kā jau es iepriekš esmu norādījis, ka *GIP* pieprasa prokuroram formulēt apsūdzību, un līdz ar to atkal rodas tiesības lūgt īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu. Tādējādi tas, ka nepastāv iespēja pārsūdzēt prokurora lēmumu, vēl nenozīmē, ka cietušais zaudē jebkuru iespēju panākt, ka viņa lūgums tiek ņemts vērā.

69. Turklāt, ja Pamatlēmumā būtu pieprasīts pārsūdzības līdzeklis pret prokurora lēmumiem, Itālijas likumdevēja noteiktā [tiesību sistēmas] struktūra un līdzsvars tiktu nopietni apdraudēti. Esmu jau norādījis, ka gadījumā, ja cietušais ir nepilngadīgs, īpašā pierādījumu pārbaudes procesa sistēma galvenokārt attiecas uz prokuratūru, piešķirot šai Pamatlēmuma 8. panta 4. punkta izpratnē "tiesu iestādei" tiesības lemt par nepieciešamību lūgt *GIP* īpašā pierādījumu pārbaudes procesa uzsākšanu. Ja cietušajam būtu tiesības pārsūdzēt šo lēmumu *GIP*, sistēmas līdzsvars tiktu izjaukts, jo nolēmumu pēdējā instancē pieņemtu nevis prokuratūra, bet tiesa.

70. Tādējādi un ņemot vērā iepriekš izklāstītos argumentus, es ierosinu Tiesai uz otro jautājumu atbildēt, ka Pamatlēmuma 2001/220 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesību normu kā *CPP* 394. pants, kurā personai, kuras tiesības ir aizskartas, un nepilngadīgajam cietušajam pirmstiesas izmeklēšanas posmā nav paredzēta iespēja pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu neapmierināt viņa lūgumu par to, lai prokurors lūgtu *GIP* īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu.

47 — Skat. Spencer, J., "The victim and the prosecutor", darbā Bottoms, A. un Roberts, J. V. (red.), *Hearing the Victim. Adversarial justice, crime victims and the State*, Willan, Devona-Portlenda, 2010, 141.–144. lpp.

VII — Secinājumi

71. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz Florences *Giudice per le indagini preliminari* izvirzītajiem jautājumiem sniegt šādu atbildi:

"1) Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesību normu kā Itālijas Kriminālprocesa kodeksa 394. pants, kurā prokuratūrai nav paredzēts pienākums lūgt īstenot nepilngadīga cietušā pratināšanu un viņa sniegto pierādījumu pārbaudi īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā pirmstiesas izmeklēšanas laikā, pat ja nepilngadīgais cietušais to ir skaidri lūdzis;

2) Pamatlēmuma 2001/220 2., 3. un 8. pants ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesību normu kā Itālijas Kriminālprocesa kodeksa 394. pants, kurā personai, kuras tiesības ir aizskartas, un nepilngadīgajam cietušajam pirmstiesas izmeklēšanas posmā nav paredzēta iespēja pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu neapmierināt viņa lūgumu par to, lai prokurors lūgtu *Giudice per le indagini preliminari* īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu."